

İRAN TÜRK ŞAİRLERİNDEN SAİD AMİR DADBER

Dr. Ali KAFKASYALI*

Said Amir, 1945 yılında Tebriz’de dünyaya gelmiştir. İlk öğrenimini mahalle medresesinde aldıktan sonra Tebriz’in ünlü edebiyat üstatlarından Hüseyin Ümit’ten edebiyat dersleri almaya başlamıştır. Aynı zamanda şiir yazmaya da başlamıştır. 1995 yılına kadar İran’da Türkçe yazmak yasak olduğundan şiirlerini Farsça yazmıştır. 1995 yılından sonra İran’da Türkçe yazmak nispeten de olsa serbest olunca Türkçe yazmıştır.

Kendisinden bu bilgileri alırken, sözleri arasında bir cümleyi ısrarla vurgulamıştır.

“Şunu kaydedeyim ki, kendi dilimizde ilk okulumuz, orta okulumuz, lisemiz, üniversitemiz yoktu, hâlâ yoktur. Biz dilimizi, edebiyatımızı şiirimizi kendi kendimize öğrenmekte, geliştirmekteyiz.”

Uzun süre Tebriz Üniversitesi’nde çalışmış, çeşitli fakültelerinde ziraat sahasında ders vermiştir. Tebriz Üniversitesi’nden emekli olduktan sonra “Tebriz Azadî İslâm Üniversitesi’nde görev almıştır. Hâlihazırda burada görev yapmaktadır.

Edebiyat, şiir ve musikiye çok ilgi duyan şair, şiir ve edebî çalışmalarına hiç ara vermemiştir.

Sait Amir Dadber, çalıştığı fakültelerde ve Tebriz’in çeşitli semtlerinde birçok edebî meclis kurmuştur. Şehir merkezinde kurduğu “Fuzûlî Edebî Meclisi” uzun süre Türk diline ve Türk kültürüne hizmet vermiştir.

Şairin şiirleri İran Türklerine yönelik yayın yapan birçok radyo ve televizyonda seslendirilmiştir.

“Ruznâme-i Emin” adlı gazetede yayımlanan bir röportajda şairliği ve şiiri ile ilgili sorulara şöyle cevap verir:

“- Eğer Şair olmasaydınız, ne olmak isterdiniz?

- Ben şair değilim, şiir âleminde ilk adımı atan bir kimseyim. Eğer benim bu şiirlerime şiir, bana şair diyorsanız, itirazım yoktur, saygıyla kabul ediyorum. Eğer şair olmasaydım, ressam olmak isterdim. Ressam olsaydım, ince kalemlerle insanların duygularını, Allah’ın bu güzel tabiatının güzelliklerini tablolarla dile getirmeye çalışırdım. Öğle zannediyorum ki resimle de kendi duygularımı ve insanların duygularını ifade edebilirdim. Dünyada yaşayan insanların dertlerini tablolara dökebilirdim.

- Şiir nedir? Hangi şiir kalıcıdır?

- Şiir, ihtisastır, ince duygudur, letafettir, muhabbettir, fedakârlıktır, en güzel sözdür, zarif musikidir. Şiir, candan geçen insanların hatıralarıdır. Leylaların, Mecnunların, Ferhatların, Şirinlerin, Babeklerin hatıralarıdır. Şiir, vatan kahramanlarını, halkın derdini, halkın kaygısını, halkı konu alırsa kalıcı olur, ebedî olur. Şiir, halkın sözü olmalıdır, memleketin sözü olmalıdır. Bir şiir eğer halkın yürek sözü ise o kalıcı olur.”

Kendisi ile yüz yüze ilk defa 2004 yılı Şubat ayında Tebriz’de görüştüm ve misafiri oldum. Doyasıya şiirlerini dinledim. Onu 28.05.2004 günü Atatürk Üniversitesi Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Ana Bilim Dalı olarak davet ettik. Şiirlerini dinledik.

Şair Said Amir Dadber’in bu programda okuduğu şiirlerden birkaçı:

ANA

Gece ulduz sayarağ yatmayan insan anadır,
Gemlere dalgın olan könlü perişan anadır.

Bêşigin ritmine lay layla¹ üreg derdlerini,
Tatire defterini éyleyen üryan anadır.

O{uyar layla sene tâ yu{u ğapsın gözünü,
Göz ayıg, başvın üstünde yanar can, anadır.

Géceden sübhe geder eşğine divane kimi,
Körpece gülden ötür bülbülü nâlân anadır.

Derdlere tuş oluben bizlere can can déyerek,
Şiré-yi can éden ol derdlere derman anadır.

* Atatürk Üniversitesi Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi Ana Bilim Dalı Öğretim Üyesi.

¹ Lay lay: Ninni.

Başı volğanlı Sehend'imdi², sanarsan ki anam,
Zahiren derde dözür³ dalğalı tufan anadır.

Ėarşı geldikçe de yalgızlığa derd içre nedir,
Şenlik icad éderek nâlesi pünhan anadır.

Lâledir sanki al üz sinesi dağdır derdden,
Gül yanağdırsa üzü gelbi tilitğan anadır.

Evlâdın besleyerek bağ-ı semimiyyetde,
Görmeyen behre-yi evlad ulu bağban anadır.

Bu tebiet bağının güllerinin lap gözeli,
Tıoş etir, {oş go{ulu gülleri elvan anadır.

Sarsımaş eşği deniz, sévgisi derya sedefi,
Ėemlere Ėerg olarağ sévgiye sükkân anadır.

Ėün bécertmişdir anam odlu diyârında meni,
Déyerem {e{li mene Azerbaycan anadır.

Azer évlâdı olarsamsa da fe{r éyleyirem,
Teki Tebriz nedi ki, en böyük İran anadır.

Éderem canımı Ėurban, öperem toprağını,
Ėoymam keş ba{a kimse, o mene can anadır.

Odlu yurdum, ülu toprağ men de ba{ Dadber'em,
Dâd çekib söyleyirem âleme sultan anadır.

VETEN

Tari{in goynunda izzetin vardır,
Savalan'dan⁴ uca şovketin vardır,
Bosbütün éllerde hörmetin vardır,
Ėoy öpsün éllerin yanağın veten,
Ėaflanlar yatağı yatağın veten.

Aslanlar oylağı, Ėartal yatağı,
Ėovdun yurdunna, satgın⁵, alçağı,
İçtirdin düşmene her zaman ağı,
Ėoça{lar yurdudur Ėucağın veten,
Héç zaman sönmesin ocağın veten.

Mehebbet dersini anadan aldın,
Şefeget surfasın üreye saldın,
Dünyalar Ėemini Ėelebe çaldın,
İgidler igidi Ėoçağın veten,
Dadber sévgisi oylağın veten.

GEL YU-TUMA GECE BARI

İller boyu göz tapdadım⁶ yâr yoluna, sen gelmedin,
Gözden a{dı Ėan yaşlarım, göz yaşını sen silmedin,

² Sehend: Tebriz yakınlarındaki Sehend dağı.

³ Dözmek: Tahammül etmek.

⁴ Savalan: Hazar denizinin batısında, Erdebil şehri yakınlarındaki Savalan dağı.

⁵ Satgın: Satılmış.

⁶ Göz tapdamak: Göz yormak, göz yıpratmak, beklemek.

Hicran oduyla oldandım bağrım yandı sen bilmedin,
Derdlerimi anmađ uęün her sahat gel seni Tari⁷
Gündüz çađı gelenmirsen gel yu {uma geće bari.

¶umar gözlü, kâman ğaşlı ezel gün aldın canımı,
Kâman ğaşla o { yağdırıb, a {dırdın anca { ğanımlı,
Tari⁸ belâdan sa {lasın, çem {emandan sultanımı,
Alam ğadanı canıma her sahat gel seni Tari.
Gündüz çađı gelenmirsen gel yu {uma geće bari.

Sellem esende saçların gül üzüne kölge salır,
¶uş yerişin, şu { ba {ışın dil⁹ üstüne neş'e ğalır,
Mizrap çalan kirpiklerin, göz bebeyi, canı, talır,
Talanmamış canım güzel her sahat gel seni Tari,
Gündüz çađı gelenmirsen gel yu {uma geće bari.

Mecnun kimi minler derde saldın meni hęc dinmedim¹⁰,
Ardınca gezdım sévğilim, sévğı atın bir minmedim,
Sévğı boyu mavi deniz onda bir anlığ çimmedim,
Ayna bula {¹¹ dumduru a { her sahat gel seni Tari,
Gündüz çađı gelenmirsen gel yu {uma geće bari.

Derde batmış Dadber'em ğara {al var köksüm üste,
Ay maralım, ay gözelim, ince sözlü, dodađ püste¹²,
İşaret vér can vérelim men yolunda boyu beste,
Ol ğametın ğurbaniyam her sahat gel seni Tari,
Gündüz çađı gelenmirsen gel yu {uma geće bari.

KÉŞKE

Kâş güneş téllerini sulhe saçéydi,
Varlıđ öz güllerini elvan açéydi,
Dünyada kimse¹³ yaşır, şanlı ğaçéydi,
Yığışarken sélolub bir de coşéydi,
Neĝmelenmiş denize neĝme ğoşéydi.

Kéşke éller yığışıb zülmü boĝéydi,
Kéşke aslanlarını, dünya doĝéydi,
Zalımı dünya üzünde, o, boĝéydi,
Kimsesizler dâdına feryâd oléydi,
Ölkeler emn oluban, él şâd oléydi.

Kéşke Tanrı dili¹⁴ daşdan yaradéydi,
Zirveli dađlara, sultan yaradéydi,
Dađlara dalđalı volkan yaradéydi,
Coşuban dalđaları, dağdan a {éydi,
Yandırırıb zülm évini yérle ya {éydi.

Dünyadan kéşke döşgen¹⁵ yo { oléydi,
Döyüşün ğarşısı sévğı ço { oléydi,
Varsız a { vay déméyib, bir to { oléydi,

⁷ Seni Tari: "Tanrı'yı seversen!" , "Allah'ını seversen!" anlamında yemin ifadesi.

⁸ Tari: Tanrı, Allah.

⁹ Dil: Gönül, kalp, yürek.

¹⁰ Dinmek : Konuşmak, söylemek.

¹¹ Bula { : Pınar, çeşme.

¹² Püste: Badem.

¹³ Kimse: Her kim ki.

¹⁴ Dil: Kalp, yürek.

¹⁵ Seni Tari: "Tanrı'yı seversen!" , "Allah'ını seversen!" anlamında yemin ifadesi.

Acımı dilden atéydi, gülüşéydi,
Sévgini éller ile o bölüşéydi.

Kéşke çölde ğuzular ğurda batéydi,
Emn oléydi, sürüler kende çatéydi,
Sürüçü kendte gelib dinc yatéydi,
Ğemlerin, ğor{uların başdan atéydi,
Südlü göllerde çimerken o batéydi.

Yéni tari{de yéne al sözü vardır,
Ğaralar baĝrına ba{, od közü vardır,
İzn vérséz danı{a ço{ sözü vardır,
Sözünü ğansız mı bizlere taydır,
Derdliye yardım olan güçlü haraydır.

Yéne de dünyada bollu döyüşler,
Vardır éller arasında bollu söyüşler,
Ğurulur sulh adına mince ğörü{ler,
Kéşke iclasdakiler¹⁶haĝĝı ğanéydi,
Ğor{ulu fikr önünde dayanéydi.

Dadber, kéşke ğelem Haĝĝı yazéydi,
Ğanmazın¹⁷ kâl ğafasın birçe ğazéydi,
Ola ki ovçu yolundan yol azéydi,
Ala céyran mé{ede¹⁸ {enli süzéydi,
Aĝacın reflerine sévĝi düzéydi.

---

¹⁶ İclasdakiler: Toplantıdakiler, meclistikiler, yöneticiler.

¹⁷ Ğanmaz: Anlayı{sız, anlamaz.

¹⁸ Méşe: Orman.